

การบริหารงานตามหลักสารานียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
Administration According to the Principles of Saraniyadhamma of Khon Kaen
Provincial Administrative Organization

บุญช่วย กิตติวิชญกุล
Boonchuay Kitthiwichayakul
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
Northeastern University, Thailand
E-mail: Kraisorn.des@neu.ac.th

Received: 8 January 2025; Revised: 22 January 2025; Accepted: 25 January 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักสารานียธรรม (2) เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารงานตามหลักสารานียธรรม และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานตามหลักสารานียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 400 คน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้มารับบริการ จำนวน 10 คน สถิติที่ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับ ประกอบการอภิปรายผล และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารงานตามหลักสารานียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการนำหรือสั่งการ ด้านการควบคุมองค์กร ด้านการสรรบุคลากร ด้านการวางแผน และด้านการจัดการองค์กร ตามลำดับ (2) ปัจจัยการบริหารงานตามหลักสารานียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านเมตตาวจีกรรม (X2) ปัจจัยด้านสาธารณโภคี (X4) ปัจจัยด้านทวิญญูสามัญญดา (X6) และปัจจัยด้านศีลสามัญญดา (X5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .538 .502 .467 และ .437 ตามลำดับ และ (3) จำเป็นจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบอย่างเสมอภาควินัยโดยไม่เลือกปฏิบัติ ควรที่จะพูดจาดีกับผู้ร่วมงานทั้งต่อหน้าและลับหลัง ใช้ถ้อยคำที่ผู้อื่นฟังแล้วรู้สึกมีความเคารพ เป็นต้น

คำสำคัญ: การบริหารงาน, หลักสารานียธรรม, องค์การบริหารส่วนจังหวัด

Abstract

This research article aimed (1) to study the administration according to the principle of Saraniyadhamma, (2) to study the factors of administration according to the principle of Saraniyadhamma, and (3) to study the administration approach according to the principle of Saraniyadhamma of Khon Kaen Provincial Administrative Organization. It was a quantitative and qualitative research. The sample consisted of 400 eligible voters in Khon Kaen Province. The target group consisted of 10 executives and service recipients. The statistics used were frequency distribution and percentage of the questionnaire respondents. The analysis was presented in tables using the mean and standard deviation. The multiple regression analysis was performed using the sequential variable selection method, discussion of the results, and descriptive data analysis.

The research results found that: (1) the administration based on the Saraniyadhamma principle of Khon Kaen Provincial Administrative Organization is at a moderate level overall, ranked from most to least as follows: leadership or command, organizational control, personnel recruitment, planning, and organizational management, respectively. (2) The factors of administration based on the Saraniyadhamma principle of Khon Kaen Provincial Administrative Organization with statistical significance at the .05 level are: Metta-Vajīkamma factor (X2), public utility factor (X4), common view factor (X6), and common morality factor (X5), with predictor coefficients in the raw scores (b) equal to .538, .502, .467, and .437, respectively. (3) It is necessary to perform duties according to the rules with equal discipline without discrimination. One should speak well to colleagues both in public and in private, use words that others feel respectful, etc.

Keywords: Administration, Saraniyadhamma Principles, Provincial Administrative Organization

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎร ซึ่งนำโดยพันเอกพระยาพหลพลุฑเสนา นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สุด ในการเมืองการปกครองของไทย เมื่อคณะราษฎรทำการเปลี่ยนแปลงได้สำเร็จแล้ว ก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ซึ่งอาจถือได้ว่า เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกแม้จะเป็นกฎหมายที่ใช้ชั่วคราวก็ตาม และจากนั้นประเทศไทยก็ปกครองโดยมีรัฐธรรมนูญเป็นหลักมาโดยตลอด แม้จะมีการยุบเลิกรัฐธรรมนูญบ้าง ก็เป็นการชั่วคราวในที่สุดก็มีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นมาทดแทนเสมอไป คงกล่าวได้ว่า การปกครองของไทยนั้นพยายามที่จะมีการปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยมาโดยตลอด (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2548)

การปรับปรุงแก้ไขการปกครองส่วนท้องถิ่นก็ได้กระทำอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์สำคัญ คือ การทำหน้าที่แทนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ให้ได้มากที่สุด แต่ความชัดเจนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติได้เกิดขึ้นเมื่อ การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 โดยเน้นให้ท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการปกครองตนเองเพิ่มมากขึ้น เพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นด้านการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน และการคลัง มีอำนาจหน้าที่ของการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะ โดยประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ และมีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่นโดยตรง เพื่อให้การบริหารการพัฒนาท้องถิ่นมีความเหมาะสมตามลักษณะเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบลขึ้น ซึ่งเป็นการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบของการปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญที่สุด (โกวิทย์ พวงงาม, 2542)

จุดมุ่งหมายสำคัญในการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ก็เพื่อต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้มีโอกาสเรียนรู้ และทำความเข้าใจหลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งทางตรง และทางอ้อม ถ้าหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารที่ดี องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ยังมีจุดอ่อน ในระบบบริหารงาน ในเรื่องระเบียบฯ หลักเกณฑ์ มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสับสน หรือขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติ หน่วยตรวจสอบที่เกี่ยวข้อง ใช้กฎหมายคนละอย่างทำให้ทำสับสนในแนวทางการปฏิบัติ ทำให้เกิดความล่าช้าในการพัฒนาท้องถิ่น ส่งผลเสียต่อการการบริหารจัดการให้บรรลุวัตถุประสงค์ บุคลากรฝ่ายข้าราชการยังไม่มีเพียงพอ การร่วมประชุมของประชาชนยังน้อย (บุญชู แก้วส่อง, 2545) ยังขาดการค้นหาส่งเสริมอย่างต่อเนื่องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ขาดการส่งเสริม พัฒนา บุคลากร ในด้านการบริหาร การตัดสินใจ บุคลากร เจริญเติบโตในสายงานไม่ทันโครงสร้างองค์กร เมื่อมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จึงได้เกิดมีผู้บริหารเกิดขึ้น ซึ่งในการบริหารของผู้บริหารระดับองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น นั้นพบว่า การบริหารงานของผู้บริหารงานบางส่วนบางระดับนั้นยังบกพร่องในการบริหารงานซึ่งคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน โดยไม่ยึดถือความถูกต้อง จึงมีการพัฒนาที่ล่าช้าไม่ทันต่อยุคสมัยจึงต้องนำหลักธรรมมาใช้ประกอบการบริหารจัดการ เพื่อให้การบริหารระบบงานขับเคลื่อนในทิศทางที่สมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การบริหารงานต่าง ๆ บรรลุถึงจุดประสงค์ที่ตั้งไว้แล้วผู้ที่ทำหน้าที่ผู้บริหารนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่ง จะต้องศึกษาทักษะต่าง ๆ ในการเป็นผู้นำ การจะเป็นผู้นำและผู้บริหารที่ดีได้นั้นไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ก็ไม่ใช่เรื่องยาก หากผู้บริหาร หรือผู้นำมีคุณธรรมมีความสามารถมีทักษะและประสบการณ์ (โกวิทย์ พวงงาม, 2548)

ทางพระพุทธศาสนา กล่าวว่า “ผู้นำ หรือผู้บริหาร คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติ เช่น สติปัญญาความดีงาม ความรู้ความสามารถของบุคคลที่ชักนำให้คนทั้งหลายมาประสานกัน และพากันไปสู่จุดหมายที่ตั้งงาม พุทธองค์ตรัสไว้ในโคปาลสูตร โดยการเปรียบเทียบฝูงโค และโคจำฝูงเกี่ยวกับผู้นำและผู้บริหารตลอดผู้ตามไว้ว่า เหมือนหัวหน้าฝูงวัวนำไปสู่ฝูงตรงกันข้าม หากโคหัวหน้าฝูง วัวไปตรงฝูงโคทั้งหลายก็ตรงตามกัน และประสบกับความปลอดภัย หากโคหัวหน้าฝูงพาฝูงไปผิด โคทั้งฝูงที่ติดตามย่อมจะดำเนินไปผิด และประสบกับความลำบากฉิบหาย ในหมู่มนุษย์ก็ฉนั้น บุคคลผู้ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ หรือเป็นผู้นำหากมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต หรือในการปกครองแล้วผู้ตามย่อมจะเดินตามแบบของผู้นำด้วยดี และประสบกับความปลอดภัย หากว่าผู้นำ (สามารถ มั่งสั่ง, 2562) หรือหัวหน้าไม่ประกอบด้วยคุณธรรมในการดำเนินชีวิต หรือในการปกครองแล้ว ผู้ตามย่อมจะดำเนินไปตามและประสบกับความลำบากฉิบหายนั้น” ธรรมะ จึงเป็นข้อปฏิบัติในการทุกอย่างโดยเหมาะสม เช่น ในทางการปกครองทางการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นต้น เพื่อให้เกิดความสุขความเจริญเหมาะสมแก่สถานการณ์ เป็นวิธีที่จะทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ปกครองในทางเกื้อกูล เพื่อความสุขความเจริญขององค์กร ถึงทุกสิ่งทุกอย่างจะเปลี่ยนแปลงไปใช้ได้ตามยุคสมัย แต่หลักธรรมก็ใช้ได้ทุกยุคสมัย ไม่เคยล้าสมัย เป็นหลักธรรมที่นำไปปฏิบัติได้ตลอดทุกยุคสมัย ฉะนั้น หลักสารานุกรมธรรม จึงเน้น

ความสำคัญของผู้นำ หรือเน้นที่ตัวผู้นำว่าจะต้องมีคุณสมบัติ หรือมีคุณธรรมอะไรบ้าง จึงจะนำองค์กรไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุข สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้อีกทางหนึ่ง (สนิท จรอนันต์, 2549)

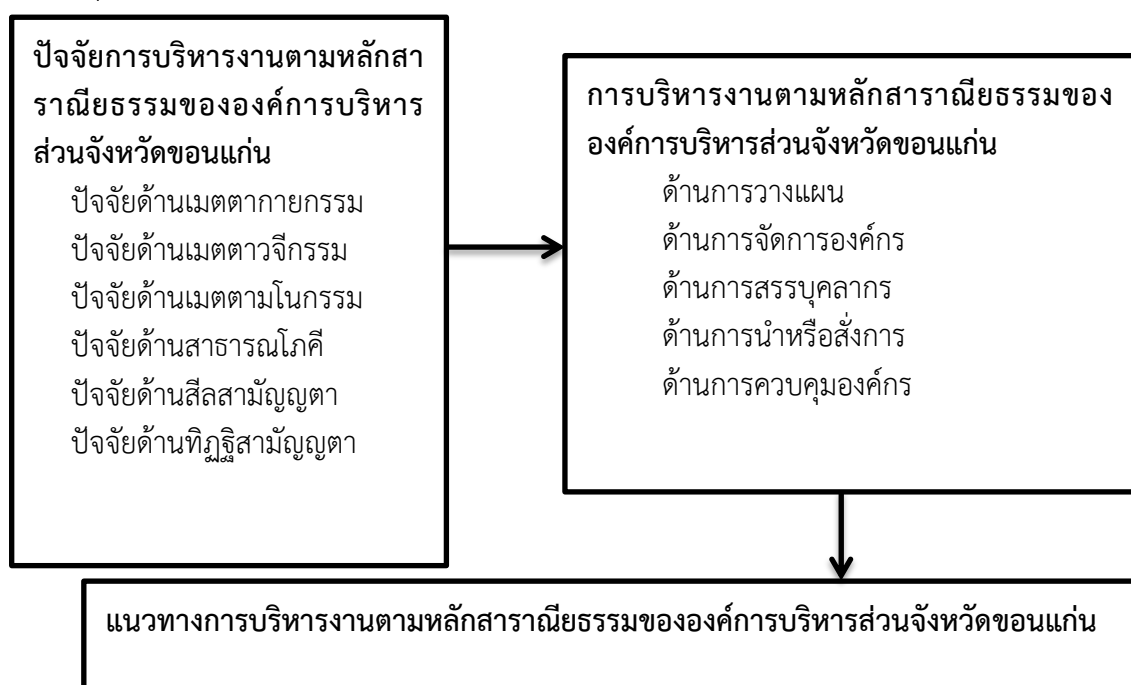
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะทำการศึกษาการบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เพื่อต้องการส่งเสริมหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักสราณียธรรม และร่วมพัฒนาการปกครองการบริหาร ในส่วนของผู้นำที่ปกครอง หรือนักบริหารให้ดียิ่งขึ้นเพราะจะทำให้ทราบและรู้แนวทางปฏิบัติ ทราบถึงข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารงาน ในการนำหลักธรรมไปใช้ในการบริหารที่เหมาะสมให้แก่ผู้ปกครอง หรือผู้บริหาร ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 326,459 คน (ข้อมูลจาก สำนักคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น วันที่ 18 กรกฎาคม 2563)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 326,459 คน และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณของ (Taro Yamane) ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 400 คน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560)

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้โดยการสัมภาษณ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ได้จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาจากความสามารถในการให้ความรู้ และประสบการณ์ ประกอบด้วย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้มารับบริการ จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณและแบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการ ดังนี้

แบบสอบถาม (การวิจัยเชิงปริมาณ) ส่วนประกอบของแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักสารานุกรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารงานตามหลักสารานุกรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานตามหลักสารานุกรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

3. ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

การสร้างเครื่องมือเชิงปริมาณที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม (2) กำหนดขอบเขตของคำถาม และโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย นำเสนอที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ (3) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง และ (4) ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขและผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทำการทดสอบ จำนวน 40 คน กับประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดชัยภูมิ จากนั้นนำมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.802 โดยใช้วิธีของ Cronbach จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดต่อไป

แบบสัมภาษณ์ ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก เสริมการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อต้องการให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานตามหลักสารานุกรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

4. ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์

การสร้างเครื่องมือเชิงคุณภาพที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมวิเคราะห์เป็นข้อมูลคำถามเพื่อให้

ได้มาซึ่งคำตอบในเรื่องแนวทางการบริหารงานตามหลักสารานุกรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น (2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และขอคำแนะนำจากที่ปรึกษาเพื่อความสำเร็จในประเด็นและเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ยิ่งขึ้น (3) พัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้น และใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริงที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป และ (4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วนำเสนอให้ที่ปรึกษาตรวจสอบและนำไปปฏิบัติในภาคสนามต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามนำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดขอนแก่น ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอน และวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วยวิจัย 2) การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 3) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลนำเสนอประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดขอนแก่น เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 4) แจกจ่าย และเก็บแบบสอบถามจากประชากร กลุ่มตัวอย่าง 5) รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดขอนแก่น 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มพูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การบริหารงานตามหลักสารานุกรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล 2) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยการบริหารงานตามหลักสารานุกรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล 3) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการบริหารงานตามหลักสารานุกรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัด

ระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณารักษ์ข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ เอกสาร หนังสือ ตำรา โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น 2) วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาเป็นกรอบแนวคิดแนวทางการบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น 3) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การสรุปความ และการตีความ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางการบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

สรุปผลการวิจัย

1) การบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

ผลการวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นสามารถสรุปดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 การบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

การบริหารงานตามหลักสราณียธรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการวางแผน	3.04	0.62	ปานกลาง
ด้านการจัดการองค์กร	3.02	0.70	ปานกลาง
ด้านการสรรบุคลากร	3.05	0.75	ปานกลาง
ด้านการนำหรือสั่งการ	3.08	0.68	ปานกลาง
ด้านการควบคุมองค์กร	3.07	0.46	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.03	0.48	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.48) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการนำหรือสั่งการ ($\bar{X}=3.08$ S.D.=0.68) ด้านการควบคุมองค์กร ($\bar{X}=3.07$ S.D.=0.46) ด้านการสรรบุคลากร ($\bar{X}=3.05$ S.D.=0.75) ด้านการวางแผน ($\bar{X}=3.04$ S.D.=0.62) และด้านการจัดการองค์กร ($\bar{X}=3.02$ S.D.=0.70) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ปัจจัยการบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

ปัจจัยการบริหารงานตามหลักสราณียธรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ปัจจัยด้านเมตตากายกรรม	3.01	0.60	ปานกลาง
ปัจจัยด้านเมตตาวจีกรรม	3.03	0.70	ปานกลาง
ปัจจัยด้านเมตตามโนกรรม	3.05	0.74	ปานกลาง
ปัจจัยด้านสาธารณโภคี	3.08	0.62	ปานกลาง
ปัจจัยด้านศีลสามัญญตา	3.02	0.46	ปานกลาง
ปัจจัยด้านทิวฐิสามัญญตา	3.07	0.56	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.02	0.76	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยการบริหารงานตามหลักสราณยธรรมขององคการบริหารสวนจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยุในระดบปานกลาง ($\bar{X}=3.02$ S.D.=0.76) โดยเรียงลําดับจากมากไปหานอยไดดังนี้ ปัจจัยดานสราณโยค ($\bar{X}=3.08$ S.D.=0.62) ปัจจัยดานทฤษฎีสามัญญา ($\bar{X}=3.07$ S.D.=0.56) ปัจจัยดานเมตตามโนกรรม ($\bar{X}=3.05$ S.D.=0.74) ปัจจัยดานเมตตาวจกรรม ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.70) ปัจจัยดานสีสามัญญา ($\bar{X}=3.02$ S.D.=0.46) และปัจจัยดานเมตตาทายกรรม ($\bar{X}=3.01$ S.D.=0.60) ตามลําดับ

2) ปัจจัยการบริหารงานตามหลักสราณยธรรมขององคการบริหารสวนจังหวัดขอนแก่น

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารงานตามหลักสราณยธรรมขององคการบริหารสวนจังหวัดขอนแก่นสามารถสรุปลังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3 ปัจจัยการบริหารงานตามหลักสราณยธรรมขององคการบริหารสวนจังหวัดขอนแก่น (Multiple Regression analysis)

ลําดับตัวแปรที่ได รับการคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
คําคงที่	.237	.695		.780	.000	.129	.604
ปัจจัยดานเมตตาทายกรรม (X ₁)	.305	.179	.122	2.268	.074	.054	.756
ปัจจัยดานเมตตาวจกรรม (X ₂)	.538	.078	.807	9.513	.000*	.585	.891
ปัจจัยดานเมตตามโนกรรม (X ₃)	.019	.106	.086	1.123	.262	-.089	.326
ปัจจัยดานสราณโยค (X ₄)	.502	.139	.465	4.328	.000*	.876	.329
ปัจจัยดานสีสามัญญา (X ₅)	.437	.229	.072	1.035	.000*	.688	.213
ปัจจัยดานทฤษฎีสามัญญา (X ₆)	.467	.225	.035	.421	.000*	.569	.790

SE_{est} = ±.12133 R = .783; R² = .763 ; Adj. R² = .763; F = 3254.187; p-value = 0.01

* statistically significant at the .05 level.

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยการบริหารงานตามหลักสราณยธรรมขององคการบริหารสวนจังหวัดขอนแก่น อยางมีนัยสําคัญทางสถิติที่ระดบ .05 ไดแก ปัจจัยดานเมตตาวจกรรม (X₂) ปัจจัยดานสราณโยค (X₄) ปัจจัยดานทฤษฎีสามัญญา (X₆) และปัจจัยดานสีสามัญญา (X₅) มีคําสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เทํากับ .538 .502 .467 และ .437 ตามลําดับ และปัจจัยการบริหารงานตามหลักสราณยธรรมขององคการบริหารสวนจังหวัดขอนแก่น ไดแก ปัจจัยดานเมตตาทายกรรม (X₁) และปัจจัยดานเมตตามโนกรรม (X₃) ตามลําดับ

3) แนวทางการบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปได้ดังนี้

จำเป็นจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบอย่างเสมอภาควินัยโดยไม่เลือกปฏิบัติ ควรที่จะพูดจาดี กับผู้ร่วมงานทั้งต่อหน้า และลับหลัง ใช้ถ้อยคำที่ผู้อื่นฟังแล้วรู้สึกมีความเคารพ เอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของผู้ร่วมงานไม่ว่าจะผลงานจะออกมาเป็นอย่างไร ก็ให้กำลังใจกัน บริหารงานด้วยความมีจิตใจที่ซื่อสัตย์สุจริตโดยไม่ใช้ความโลภ ใช้หน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ มีการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นรูปธรรมให้มาก บริหารงานด้วยความจริงใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน มีความยุติธรรมในการพิจารณาและตัดสินเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในองค์กร ให้เป็นไปด้วยดี ปรับปรุงตนเอง มีภาวะผู้นำสูงรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่าง ยอมรับฟังเสียงส่วนมาก เคารพเสียงส่วนน้อย ยึดถืออุดมคติหลักแห่งความดีงามหรือจุดหมายสูงสุดอันเดียวกัน เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

อภิปรายผล

การบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.48) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการนำหรือสั่งการ ($\bar{X}=3.08$ S.D.=0.68) ด้านการควบคุมองค์กร ($\bar{X}=3.07$ S.D.=0.46) ด้านการสรรบุคลากร ($\bar{X}=3.05$ S.D.=0.75) ด้านการวางแผน ($\bar{X}=3.04$ S.D.=0.62) และด้านการจัดการองค์กร ($\bar{X}=3.02$ S.D.=0.70) ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูนนทวิวัฒน์ วิธมโม (มีนุสรณ์) (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานเทศบาลตามหลักสราณียธรรม 6 : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” พบว่า เทศบาลตำบลปลายบาง ได้บริหารงานตามหลักสราณียธรรม ทั้ง 6 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ปัจจัยการบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.02$ S.D.=0.76) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ปัจจัยด้านสาธารณโภคี ($\bar{X}=3.08$ S.D.=0.62) ปัจจัยด้านทฤษฎีสามัญญตา ($\bar{X}=3.07$ S.D.=0.56) ปัจจัยด้านเมตตาโมกกรรม ($\bar{X}=3.05$ S.D.=0.74) ปัจจัยด้านเมตตาวจกรรม ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.70) ปัจจัยด้านศีลสามัญญตา ($\bar{X}=3.02$ S.D.=0.46) และปัจจัยด้านเมตตาทายกรรม ($\bar{X}=3.01$ S.D.=0.60) ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพงษ์พัฒน์ ธีรปญโญ (คิดโสตา) (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นด้านเมตตาทายกรรมอยู่ในระดับมาก

ปัจจัยการบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านเมตตาวจกรรม (X2) ปัจจัยด้านสาธารณโภคี (X4) ปัจจัยด้านทฤษฎีสามัญญตา (X6) และปัจจัยด้านศีลสามัญญตา (X5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .538 .502 .467 และ .437 ตามลำดับ และปัจจัยการบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ปัจจัยด้านเมตตาทายกรรม (X1) และปัจจัยด้านเมตตาโมกกรรม (X3) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพงษ์พัฒน์ ธีรปญโญ (คิดโสตา) (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นด้านเมตตาโมกกรรม อยู่ในระดับมาก และไม่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำ ทองนอก (2555) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาการนำหลักสราณียธรรมไปใช้ไปในหมู่บ้าน: ศึกษา

เฉพาะกรณีหมู่บ้านนอกตำบลการะเกดอำเภอเข็รใหญ่จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า ราษฎรใช้หลักสสารณิธรรม ด้านสสารณิโกคิ อยู่ในระดับมาก

จำเป็นจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบอย่างเสมอภาควินัยโดยไม่เลือกปฏิบัติ ควรที่จะพูดจาดี กับผู้ร่วมงานทั้งต่อหน้า และลับหลัง ใช้ถ้อยคำที่ผู้อื่นฟังแล้วรู้สึกมีความเคารพ เอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของผู้ร่วมงานไม่ว่าจะผลงานจะออกมาเป็นอย่างไร ก็ให้กำลังใจกัน บริหารงานด้วยความมีจิตใจที่ซื่อสัตย์สุจริตโดยไม่ใช้ความโลภ ใช้หน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ มีการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นรูปธรรมให้มาก บริหารงานด้วยความจริงใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน มีความยุติธรรมในการพิจารณาและตัดสินเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นภายในองค์กร ให้เป็นไปด้วยดี ปรับปรุงตนเอง มีภาวะผู้นำสูงรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่าง ยอมรับฟังเสียงส่วนมาก เคารพเสียงส่วนน้อย ยึดถืออุดมคติหลักแห่งความดีงามหรือจุดหมายสูงสุดอันเดียวกัน เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา พิมพ์สุข () ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสสารณิธรรม 6 ในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองขอนแก่นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสสารณิธรรม 6 ในการบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านสสารณิโกคิ อยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักสสารณิธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น” สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

- 1) จำเป็นจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบ
- 2) พูดจาดี กับผู้ร่วมงานทั้งต่อหน้า และลับหลัง
- 3) ใช้ถ้อยคำที่ผู้อื่นฟังแล้วรู้สึกมีความเคารพ
- 4) เอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของผู้ร่วมงาน
- 5) บริหารงานด้วยความมีจิตใจที่ซื่อสัตย์สุจริต
- 6) ใช้หน้าที่แสวงหาผลประโยชน์
- 7) มีการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง
- 8) บริหารงานด้วยความจริงใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน
- 9) มีความยุติธรรมในการพิจารณาและตัดสินเหตุการณ์
- 10) มีภาวะผู้นำสูงรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่าง
- 11) ยอมรับฟังเสียงส่วนมาก เคารพเสียงส่วนน้อย
- 12) ยึดถืออุดมคติหลักแห่งความดีงามหรือจุดหมายสูงสุดอันเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักสสารณิธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น” สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดควรนำหลักสสารณิธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน เพื่อที่จะได้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรมากยิ่งขึ้น

1.2 ควรมีมาตรการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่คนในองค์กร เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่คนในองค์กรมากขึ้น

1.3 ควรที่จะเปิดโอกาสให้บุคลากร ร่วมแสดงความคิดเห็น วิจารณ์การบริหารงาน ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อจะได้รับข้อมูลไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

2.1 ควรนำผลการศึกษาในครั้งนี้ ไปเป็นข้อมูลในการวางแผน การบริหารงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 ควรนำปัญหา อุปสรรคที่ได้จากการศึกษา มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการพัฒนามากยิ่งขึ้น

2.3 ผู้บริหาร ควรให้ความสำคัญ นำหลักสารานิยธรรม และหลักธรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารมาในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์หลังจากมีการนำหลักสารานิยธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2 ควรศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารงานตามหลักสารานิยธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจะได้ทราบระดับประสิทธิภาพในการบริหารงานว่าอยู่ในระดับใด

3.3 ควรศึกษาเรื่องความร่วมมือของคนในองค์กรในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2548). *คู่มือการติดตามและประเมินผลการจัดทำและแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กัลยา วานิชย์บัญชา.(2560). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2548). *การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2542) *การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต*. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- กาญจนา พิมพ์สุข. (2555). *การประยุกต์ใช้หลักสารานิยธรรม 6 ในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โรงเรียนในเขตพื้นที่ อำเภอมืองขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- บัญชา แก้วส่อง. (2545). *องค์การการจัดการและการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: อักษราพิพัฒน์ จำกัด.
- พระครูนนทวิวัฒน์ วีระมโ (มีนุสรณ์). (2553). *การบริหารงานเทศบาลตามหลักสารานิยธรรม 6 : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*

- พระพงษ์พัฒน์ อีรปญญ (คิดโสดา). (2556). *การบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สนิท จรอนันต์. (2549). *ความเข้าใจเรื่องการปกครองท้องถิ่น*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สุขุมและบุตร.
- สามารถ มั่งส้ง. (2562). *สราณียธรรม 6 : หลักการในการอยู่ร่วมกัน*. <https://mgronline.com/daily/detail/9620000029668>.
- อำ ทองนอก. (2555). *ศึกษาการนำหลักสราณียธรรมไปใช้ในหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณี หมู่บ้านนากอก ตำบลกระเเกด อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช*. [สารนิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics an introductory analysis*. New York Harper & Row.